

MILJØstyrelsen
Miljøteknologi

4. juni 2013
san
MST-133-00002

Grund- og nærhedsnotat

Komité-sag: Kommissionens forslag til beslutning om opstilling af miljømærkekriterier for tildeling af EU-miljømærket Blomsten til produktgruppen "Rinse-off cosmetics" (primært sæbe og shampoo).

Resumé

Kommissionen har fremsendt forslag til EU miljømærkekriterier for produktgruppen rinse-off cosmetics, der omfatter kosmetikprodukter, der vaskes af umiddelbart efter brug (primært sæbe og shampoo), her-efter benævnt sæbe-shampoo.

Regeringen forventer at kunne støtte forslaget.

1. Status

Kommissionen har den 23. maj 2013 fremsendt forslag til beslutning om nye miljømærkekriterier for tildeling af EU-miljømærket Blomsten til produktgruppen sæbe-shampoo. Forslaget skal til afstemning d. 20. juni 2013 i Kommissionens forskriftudvalg for Blomsten.

Kriterieforslaget har hjemmel i artikel 7 og 8 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 66/2009 af 25. november 2009 om EU-miljømærket.

Forskriftudvalget træffer afgørelse i sager om miljømærkekriterier efter forskriftprocedure med kontrol (art. 5a i Rådets afgørelse 1999/468/EF, som ændret ved Rådets afgørelse 2006/512 af 17. juli 2006), jf. art. 16, stk. 2 i miljømærkeforordningen. Hvis der i komiteen er kvalificeret flertal for et forslag, udsteder Kommissionen beslutningen, når Parlamentet har gennemført en legalitetskontrol af forslaget indenfor tre måneder. Opnås der ikke kvalificeret flertal i komiteen, forelægger Kommissionen sagen for Rådet, og underretter samtidig Europa-Parlamentet. Hvis der i Rådet er kvalificeret flertal imod et forslag, skal Kommissionen behandle sagen på ny. Vedtager Rådet forslaget med kvalificeret flertal eller udtaler Rådet sig ikke inden en frist på højst to måneder, kan Kommissionen udstede beslutningen, når Parlamentet har gennemført en legalitetskontrol af forslaget inden for fire måneder fra Kommissionens forelæggelse.

2. Formål og indhold

Det foreliggende beslutningsforslag indeholder forslag til kriterier for tildeling af EU-miljømærket ved ansøgning om licens til virksomheder, der producerer sæbe-shampoo. Produktgruppen defineres ved de kosmetikprodukter, i henhold til Kosmetikforordningen, (nr. 1223/2009), der er beregnet til at afvaske huden/hår (sæbe-shampoo), pleje håret (hårbalsam) eller til brug ved barbering (barbersæbe/skum). En gennemgang af produktområdet viser, at miljøbelastningen især omfatter udledning af kemikalier til vandmiljøet i brug, nedbrydelighed af kemikalierne og forbrug af emballage.

Det er anden version af miljømærkekriterier for sæbe-shampoo. Kommissionen foreslår, at gyldigheden er tre år.

Kriterierne sigter især på at promovere produkter med:

- lav miljøbelastning af vandmiljøet ved begrænsning af indholdet af miljøfarlige stoffer
- høj nedbrydelighed af organiske kemikalier
- lavt emballageforbrug
- brug af palmeolie fra ansvarlige kilder

Kriterier

Giftighed og nedbrydelighed. Der sættes maksimale grænser for produktets samlede giftighed i vandmiljøet, og mængden af anvendte organiske stoffer, der ikke kan nedbrydes under forhold, hvor der er ilt til stede (aerobe forhold), og, hvor der ikke er ilt til stede (anaerobe forhold, typisk i bundsedimenter). Alle vaskeaktive stoffer (tensider) skal være aerob og anaerob nedbrydelige.

Udelukkede stoffer. Det er ikke tilladt at anvende en række ingredienser, herunder micro-plastik, parabener, triclosan, nanosølv, formaldehydreleasere, borsyre og udvalgte borforbindelser samt 26 særligt udvalgte allergifremkaldende parfumestoffer. Koncentrationsgrænsen er 0,010%.

Parfume. Der må ikke anvendes parfume i produkter beregnet til børn.

Begrænsning af indhold af farlige stoffer. EU-Blomstforordningen (nr. 66/2010) stiller som basiskrav, at produktet ikke må tilsættes stoffer eller blandinger, der (på tidspunktet for licensudstedelse) kan klassificeres (inkl. selvklassificering) som giftige, kræftfremkaldende, mutagene eller reproduktionsstoksiske i kategorierne 1A, 1B eller 2 (CMR 1A, 1B, og 2), sensibiliserende eller miljøfarlige.

Kommissionen kan undtage kemiske stoffer fra disse basiskrav, såfremt det teknisk set ikke er muligt, at erstatte stofferne. For nærværende produktgruppe undtager Kommissionen:

- tensider, der kan klassificeres med H412 (R52-53 svarer til det gamle klassificerings- og mærkningsdirektiv),
- parfumestoffer, der kan klassificeres med H412 og H413 (hhv. R52-53 og R53),
- konserveringsmidler, der kan klassificeres med H411, H412 og H413 (hhv. R51-53, R52-53 og R53),
- zink pyrithione, der er klassificeret med H400 (R50), til skælshampoo.

REACH kandidatlistestoffer, der er identificeret, jf. procedure i REACH forordningens artikel 59, stk. 1, dvs. stoffer der optræder på REACH forordningens kandidatliste (bilag XIV), er ikke tilladt at anvende i miljømærkede produkter. REACH Kandidatlistestoffer kan ikke undtages miljømærkekravene.

Sporbarhed. Palmeolie, palmekerneolie og afledte stoffer heraf skal være dyrket på arealer/plantager, der lever op til kriterier for bæredygtighed. Kriterierne skal være udviklet af en bred kreds af interessenter (NGO'er, industri og myndigheder), f.eks. RSPO certificering eller lignende.

3. Nærhedsprincippet

Der er tale om en gennemførelsesforanstaltning af miljømærkeordningen. Forslaget opfylder derfor både nærheds- og proportionalitetsprincippet.

4. Gældende dansk ret

Miljømærkeordningen er frivillig. Forslaget medfører derfor ingen lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark.

5. Konsekvenser for Danmark

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Forslaget vurderes ikke at have økonomiske og administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner.

Administrative konsekvenser for erhvervslivet

Erhvervelse af miljømærket (licens) indebærer udgifter for ansøgeren, men disse udgifter forventes opvejet af de konkurrencemæssige fordele ved erhvervelse af miljømærket.

Beskyttelsesniveauet

Kommissionen redegør ikke herfor, men det vurderes, at forslaget påvirker beskyttelsesniveauet positivt i EU, da miljømærkekriterierne i henhold til forordningen skal ligge i den bedste 10-20 % bedste del af markedet i EU.

6. Høring

Forslaget har været forelagt Danmarks miljømærkenævn med mulighed for kommentarer og spørgsmål. Der er inden forelæggelse for miljøspecialudvalget ikke indkommet kommentarer/spørgsmål.

Forslaget har været i høring i EU specialudvalget fra d. 4. juni til d. 10. juni 2013.

DI har ingen bemærkninger. Det økologiske råd (DØR) bemærker til forslaget, at brugen af parfume skal udelukkes i alle miljømærkede produkter eller at det tydeligt bør fremgå af emballagen at produktet indeholder parfume. Desuden ønsker DØR, at parfume og konserveringsmidler ikke må anvendes, hvis de er miljøfareklassificeret i forhold til vandmiljøet.

Miljøstyrelsen bemærker til DØR om parfume, at miljømærkekravene til parfume er en klar forbedring i forhold til de eksisterende kriterier. Dels udelukkes kendte og klassificerede sensibiliserende parfumestoffer (dvs. de parfumer, der skal klassificeres i henhold til EU's kosmetikforordning), og dels lægger udkastet op til, at parfume udelukkes i produkter til børn. Det vurderes alene at fastholde dette krav. I forhold til miljøfareklassificerede parfumestoffer vurderes undtagelsen som et godt alternativ i forhold til, at der næppe ville være opbakning til de ovenfor beskrevne parfume krav. Konserveringsmidler er i deres egenskaber oftest eller altid miljøfareklassificeret. Det er deres "natur" at hæmme bakterier og svampe, og kan også have en effekt overfor alger og mindre krebsdyr, der anvendes, når kemiske stoffer skal miljøfareklassificeres. Alternativet er, at der ikke må anvendes konserveringsmidler, hvilket vil resultere i produkter med kortere levetid, noget der af forbrugerne kan opfattes som dårligere kvalitet. Forslaget begrænser brugen af konserveringsmidler, udover den beskyttelse der ligger i Kosmetikforordningen. Det bemærkes, at Svanemærkets kriterier er nogenlunde tilsvarende.

7. Forhandlingssituationen

Arbejdet med revisionen af miljømærkekriterier for sæbe og shampoo har været ledet af Kommissionens Joint Research Center i Sevilla. Miljømærkekriterierne forventes vedtaget i forskriftudvalget. Overordnet set vurderes det, at kriterierne medfører en miljømæssig afgrænsning af markedets produkter i EU.

I forhold til de gældende kriterier er der sket skærpelser på en lang række områder. Nyt er udelukkelsen af micro-plast og parfume til produkter markedsført til børn. Ligeledes er udelukkelsen af særligt sensibiliserende parfumestoffer nyt.

EU miljømærkets forordning (nr. 66/2010), artikel 6 (6) opstiller som basiskrav, at miljømærkede produkter *ikke* må indeholde en række miljø- og sundhedsklassificerede stoffer eller blandinger. Kommissionen kan i forslaget argumentere for en undtagelse af specifikke kemiske stoffer og blandinger, såfremt substitution ikke er teknisk mulig.

I forslaget undtager Kommissionen en række kemikaliegrupper (tensider og konserveringsmidler) for flere af miljøfareklassificeringerne. Tensider emulgerer/opløser fedt og snavs, og kan også opløse f.eks. bakterier, algers og mindre plankton celleoverflade. Konserveringsmidler i produktet virker (i små mængder) ved at forhindre bakterier og svampe i at forrådnede produktet. Disse iboende egenskaber udløser en miljøfareklassificering, men er egenskaber, der er knyttet til kemikalernes funktion og svære at undvære. For anvendte konserveringsmidler kræves desuden, at de ikke er bioakkumulerbare (kan ophobe sig i fødekæden). Desuden er en række konserveringsmidler, herunder triclosan og parabener ikke tilladt at anvende.

Parfume undtages den mildeste miljøfareklassificering, fordi parfumestoffer i sig selv kan have nogle antimikrobielle egenskaber. Undtages disse parfumestoffer ikke, vurderer Kommissionen, at der ikke vil være brugbare parfumeblandinger (med mange parfumestoffer) til rådighed.

8. Dansk holdning

Regeringen er overordnet enig i Kommissionens krav og forventer at kunne stemme for.

Danmark lægger vægt på udelukkelsen af parfumer til børneprodukter, og vil lægge vægt på at parfume som minimum udelukkes i produkter til babyer og spædbørn (3 år og derunder).

Generelt lægger Danmark vægt på, at de 26 deklarationspligtige parfumestoffer udelukkes af miljømærkede produkter.

Danmark lægger vægt på, at kriterierne udelukker brug af micro-plast, triclosan, nanosølv og parabener.

Danmark lægger vægt på sporbarhed af brugen af palmeolie, så det sikres, at palmeolien stammer fra bæredygtig drift.

9. Tidligere forelæggelser for Folketinget

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketinget.